

Signaleren van onveiligheid bij jeugdigen en het toeleiden naar passende hulp in Assen

*Uitkomsten toezichtonderzoek
juli 2016*

De samenwerkende inspecties hebben onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de samenwerking tussen de verschillende partijen in Assen bij het signaleren van onveiligheid en het toeleiden naar passende hulp.

Binnen het Samenwerkend Toezicht Jeugd/ Toezicht Sociaal Domein werken vijf rijksinspecties samen, te weten:

- *Inspectie voor de Gezondheidszorg*
- *Inspectie van het Onderwijs*
- *Inspectie Jeugdzorg*
- *Inspectie Veiligheid en Justitie*
- *Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid*

Het rijkstoezicht dat betrekking heeft op de integrale zorg en ondersteuning aan jeugdigen en volwassenen wordt door deze inspecties gezamenlijk uitgevoerd. Hierbij kijken de samenwerkende inspecties over de grenzen van organisaties heen en staan de resultaten voor jeugdigen en volwassenen centraal. Door middel van dit onderzoek willen de samenwerkende inspecties bijdragen aan het bevorderen van de veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen in de gemeente Assen.

De foto op de voorkant van dit rapport betreft geen persoon in de jeugdzorg en is uitsluitend ter illustratie.

Samenvatting

Met de invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015 is de jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. Zij zijn nu verantwoordelijk voor de organisatie van de toegang tot zorg en ondersteuning.

In mei 2015 heeft Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein (STJ/TSD) voor het eerst gerapporteerd over de veranderingen in de organisatie van de jeugdhulp. Uit dit onderzoek is onder andere gebleken dat het signaleren van onveiligheid, het duiden van signalen en het organiseren van passende hulp (indien nodig) nog niet altijd goed verloopt.

Omdat de gezamenlijke inspecties vinden dat het borgen van de veiligheid van jeugdigen één van de basisvereisten is in het sociaal domein, is besloten in de tweede helft van 2015 een onderzoek uit te voeren naar het signaleren van onveiligheid en veiligheidsrisico's voor kinderen.

Uit het onderzoek bleek dat de gemeente Assen en de partijen in het sociaal domein aandacht hebben voor het signaleren van onveiligheid en de inzet van passende hulp.

De volgende goede punten zijn opgevallen:

- De bevoegdheid en bereidheid van professionals om te veranderen.
- De samenwerking van Veilig Thuis Drenthe en het CJG in het aanmeldteam van het CJG zodat in gezamenlijkheid signalen van onveiligheid beoordeeld worden.

Daarnaast zijn de volgende verbeterpunten geconstateerd:

- Signalerende partijen letten voornamelijk op concreet waarneembare kindsignalen en missen daardoor mogelijk signalen over problematiek die bij ouders speelt maar wel gevolgen heeft voor de veiligheid van kinderen.
- Signalerende en duidende partijen die te maken krijgen met signalen van onveiligheid registreren niet systematisch in de Drentse Verwijs Index (DVI).
- De problematiek in gemeente Assen is relatief zwaar (dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat buurtteams te maken krijgen met problematiek rondom veiligheid en multiprobleem gezinnen terwijl dat niet van te voren was voorzien) waardoor het de vraag is of de toegangsfuncties zijn toegerust om de aard en ernst van de problematiek juist in te schatten en daarop tijdig passende hulp in te zetten.
- Er zijn binnen de gemeente Assen geen afspraken over welke partij regie voert waardoor het totaalbeeld van de behoefte aan hulp en ondersteuning van jeugdigen en gezinnen ontbreekt. Daardoor is de samenhang in de hulp niet gewaarborgd en kan het lang duren voordat een gezin de meest passende hulp krijgt. Indien sprake is van drang of dwang in een casus is regievoering wel geregeld.
- Er is bij betrokken partijen in het sociaal domein in het veranderende zorglandschap onduidelijkheid over de nieuwe structuur, de taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot signaleren, informeren, doorverwijzen etc.

- Het CJG kent (nog) geen uniforme werkwijze, professionals werken zoals zij gewend zijn bij de moederorganisatie waarvan zij afkomstig zijn. Of en wanneer risico's van onveiligheid worden ingeschat is afhankelijk van de medewerker.

Het is belangrijk dat deze verbeterpunten worden opgepakt door de gemeente Assen en de andere partijen in het sociaal domein. De inspecties hebben hiervoor aanbevelingen geformuleerd.

De inspecties zullen de ontwikkelingen in Assen volgen en de gemeente verzoeken om begin 2017 inzicht te geven in de wijze waarop en de mate waarin de verbeterpunten zijn gerealiseerd en te presenteren op welke wijze met de aanbevelingen is omgegaan.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doelen en invulling van het toezichtonderzoek	6
1.3 Leeswijzer	7
2. Hoe is signaleren van onveiligheid en het toeleiden naar passende hulp georganiseerd in Assen?	9
3. Signaleren van onveiligheid	12
3.1 Verwachtingen van de inspecties	12
3.2 Bevindingen.....	12
3.3 Conclusie.....	14
4. Toeleiden naar passende hulp bij onveiligheid	15
4.1 Verwachtingen van de inspecties	15
4.2 Bevindingen.....	15
4.3 Conclusie.....	17
5. Veranderend zorglandschap	18
5.1 Verwachtingen van de inspecties	18
5.2 Veranderend zorglandschap in de gemeente Assen	18
5.3 Conclusie.....	19
6. Eindconclusie en aanbevelingen	20
6.1 Conclusie.....	20
6.2 Aanbevelingen	21
6.3 Vervolg	22
Bijlage 1: Toezichtkader 'Stelseltoezicht Jeugd'	23
Bijlage 2: Overzicht van betrokken organisaties	27

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Om zich goed te kunnen ontwikkelen hebben jeugdigen een veilige omgeving nodig. Deze veilige omgeving is niet altijd vanzelfsprekend. Jaarlijks zijn meer dan honderdduizend jeugdigen slachtoffer van kindermishandeling. De meerderheid van de gevallen betreft emotionele en fysieke verwaarlozing. De gevolgen van kindermishandeling zijn zeer ernstig voor de jeugdigen die het betreft, zowel ten tijde van de mishandeling, als ook in het latere leven. Vanwege deze ingrijpende gevolgen is het van belang dat onveilige situaties of veiligheidsrisico's voor jeugdigen zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd. Vervolgens is het van belang dat de signalen worden geduid, en als dat noodzakelijk is, hulp wordt georganiseerd die zorgt voor een veilige opvoedsituatie. Het signaleren van onveiligheid en het bieden van passende hulp vergen een integrale aanpak. Beroepsgroepen en organisaties uit verschillende sectoren dienen daarbij oog te hebben voor de veiligheid van kinderen en samenhangende zorg en ondersteuning te bieden.

Met de invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015 is de jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. Voor gemeenten heeft dit als nieuwe verantwoordelijkheid de inrichting van de toegang tot zorg en ondersteuning met zich meegebracht.

In mei 2015 heeft Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein (STJ/TSD) (hierna de inspecties) voor het eerst gerapporteerd over de wijze waarop gemeenten vormgeven aan de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp.

In dit STJ-onderzoek zijn grote verschillen geconstateerd in de wijze waarop gemeenten de jeugdhulp organiseren. In dit onderzoek is vastgesteld dat samenwerkingsafspraken vaak nog niet zijn gemaakt en partijen elkaar nog niet altijd weten te vinden. Ook is naar voren gekomen dat met de veranderingen in de organisatie van de jeugdhulp de veiligheid van jeugdigen in de toegang nog niet is geborgd; signalen worden niet gezamenlijk beoordeeld en verantwoordelijkheden over handelen bij onveiligheid zijn niet duidelijk belegd.

Omdat de inspecties vinden dat het borgen van de veiligheid van jeugdigen één van de basisvereisten is in het sociaal domein is besloten in 2015 een onderzoek uit te voeren naar het signaleren van onveiligheid en veiligheidsrisico's voor kinderen.

1.2 Doelen en invulling van het toezichtonderzoek

De inspecties hebben van medio 2015 tot begin 2016 in de gemeente Assen en in vijf andere gemeenten¹ toezichtonderzoek uitgevoerd naar het signaleren van onveiligheid en het organiseren van passende hulp bij onveiligheid van jeugdigen in het lokale stelsel. Het onderzoek beoogde het proces van het signaleren van (risico's op) onveilige situaties van jeugdigen tot het in gang zetten

¹ STJ heeft zes gemeenten in drie jeugdhulpregio's geselecteerd. Er is gezocht naar regio's verspreid over Nederland, naar gemeenten die van elkaar verschillen in de organisatie van het sociaal domein en de verhouding tussen de aanwezigheid van risicofactoren bij jeugdigen en het aantal kinderen waarover een melding van kindermishandeling is gedaan.

van zorg en ondersteuning in kaart te brengen en te komen tot aanbevelingen ter verbetering. Ten eerste werd gekeken hoe signalerende partijen die direct contact hebben met jeugdigen en gezinnen zoals scholen, politie, kinderdagverblijven en schuldhulpverleners, jeugdigen met een hoog risico op onveiligheid tijdig signaleren en hun signalen doorgeven aan partijen die deze kunnen duiden. Duidende instanties kunnen besluiten tot de inzet van gespecialiseerde zorg, zoals Veilig Thuis en wijkteams. Ten tweede werd onderzocht in hoeverre deze duidende instanties, de signalen over onveilige situaties duiden en indien nodig toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp realiseren. Er werd daarmee een onderscheid gemaakt tussen partijen uit het sociaal domein met een signalerende rol en instanties met een rol in het duiden van signalen en de bevoegdheid tot het verlenen van toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp. De inspecties hebben verschillende onderzoeksmethoden ingezet om hun informatie te verzamelen (zie kader 1). Voor de beoordeling van de bevindingen gebruikten de inspecties criteria van het toetsingskader 'Stelseltoezicht Jeugd' die nader zijn gespecificeerd voor het onderwerp signaleren van onveiligheid (zie bijlage 1).

1.3 Leeswijzer

In dit rapport leest u de uitkomsten van het toezichtonderzoek van de inspecties. Met deze rapportage willen de inspecties de partijen in Assen inzicht geven in wat er goed gaat en wat beter kan in het lokale stelsel van het signaleren en het ondernemen van actie bij onveiligheid. Ook willen de inspecties handvatten bieden voor verdere verbetering. Hoofdstuk twee geeft een kort beeld van de wijze waarop het signaleren van onveiligheid en het tot stand brengen van passende hulp in Assen is georganiseerd en welke partijen hierbij betrokken zijn. De hoofdstukken drie, vier en vijf geven op hoofdlijnen de bevindingen van de inspecties weer. Hoofdstuk drie gaat over de wijze waarop het signaleren van onveiligheid plaatsvindt; in hoeverre partijen in hun werkwijze oog hebben voor de veiligheid van kinderen, de wijze waarop zij risico's en signalen van onveiligheid taxeren en informatie hierover delen. Hoofdstuk vier gaat in op het toeleiden naar passende hulp bij onveiligheid. Hoofdstuk vijf gaat in op de wijze waarop gemeente Assen anticipeert op beleidswijzigingen in het veranderende zorglandschap. Tot slot bevat hoofdstuk zes de eindconclusie en aanbevelingen, waardoor de kwaliteit van het jeugdhulpstelsel in Assen verder kan worden verbeterd. In bijlage 1 is het toezichtkader 'Stelseltoezicht Jeugd' opgenomen. Bijlage 2 bevat een overzicht van de bij het onderzoek betrokken organisaties.

Kader 1

Werkwijze

In het kader van dit toezichtonderzoek hebben de jeugdinspecties verschillende onderzoeksmethoden gehanteerd:

Beleidsanalyse: Relevante documenten zoals beleidsplannen, convenanten en beleidsnotities zijn geanalyseerd.

Dossieronderzoek: Bij duidende instanties zijn dossiers opgevraagd en geanalyseerd. Het dossieronderzoek werd uitgevoerd om te achterhalen welke partijen signalen over onveiligheid doorgeven en hoe vervolgens met de signalen wordt omgegaan.

Interviews: Er zijn interviews gehouden met de professionals en leidinggevendenden van instanties die signalen van onveiligheid kunnen duiden en toegang tot passende hulp kunnen organiseren. De interviews gingen in op de wijze waarop signalen bij deze instanties terecht komen, hoe signalen worden geduid en hoe hulp wordt georganiseerd.

Vignettenmethode: Voorbeeldcasussen zijn gebruikt bij partijen met een signalerende rol om te achterhalen welke situaties zij als onveilig inschatten en welke situaties van onveiligheid buiten beeld blijven.

Focusgroepen: De uitkomsten van de interviews en vignettenmethode vormden input voor de focusgroepen (groepsinterviews met medewerkers van meerdere instanties). Er zijn twee focusgroepen gehouden met professionals van signalerende partijen. Er is één focusgroep gehouden met professionals van duidende instanties.

Reflectiebijeenkomst: De informatie die op basis van de bovengenoemde methoden is verzameld, is vervolgens door de inspecties geanalyseerd. De uitkomsten van de analyse zijn daarna in een reflectiebijeenkomst besproken met de bij het onderzoek betrokken organisaties.

Een overzicht van de bij het onderzoek betrokken partijen is te vinden in bijlage 2.

2. Hoe is signaleren van onveiligheid en het toeleiden naar passende hulp georganiseerd in Assen?

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de partijen die bij het signaleren betrokken zijn en van de wijze waarop in de gemeente Assen de toeleiding naar passende hulp is vormgegeven. Dit hoofdstuk is een weergave van hoe het in het beleid is weergegeven en zijn dus geen bevindingen van de inspecties.

Assen in vogelvlucht

De stad Assen bestaat uit zeven wijken: Peelo, Assen-West, Pittelo, Assen-Oost, Noorderpark, Lariks, Centrum (plus wijken als Buitengebied, Kloosterveen en Marsdijk)². Op 1 april 2016 telde de gemeente Assen 67.036 inwoners³. In zo'n 35% van de huishoudens wonen ook kinderen. In de wijk Kloosterveen wonen de meeste 0-15 jarigen⁴. Van de Drentse gemeenten had Assen eind december 2015 het hoogste werkloosheidspercentage (15,5%)⁵

Drentse aanpak

In Drenthe is de transformatie van de jeugdhulp mede vormgegeven aan de hand van de afspraken in het Regionaal Transitie Arrangement jeugdhulpregio Drenthe (looptijd 2014-2016).

Uitgangspunten als de BIG 5 jeugdhulp⁶, Positief opgroeien Drenthe (PoD)⁷, versterking van het voorliggend veld (buurt, school, vrijwilligerswerk) zijn in het lokale beleid van gemeenten uitgewerkt. In deze regio hanteren gemeenten en zorgaanbieders dezelfde acht interventieniveaus jeugdhulp. Vrij toegankelijke jeugdhulp (interventieniveau 1 t/m 3) omvat preventie, algemene en specifieke informatie en advies, lichte vormen van ondersteuning (training en opvoedhulp). Deze hulpvormen zijn direct benaderbaar voor ouders en jeugdigen. Voor interventieniveau 4 (generalistische hulpverlening: interventies tot twaalf gesprekken) en hoger is een professionele verwijzing nodig. Interventieniveau 5 en 6 houdt ambulante behandeling en hulpverlening in, alsmede jeugdbescherming, jeugdreclassering en interventies door Veilig Thuis. Dagbehandeling en specifieke zorg overdag voor het domein van Verstandelijk Gehandicapten (VG) en Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) valt onder interventieniveau 7. Intensieve behandeling (met verblijf) en pleegzorg vallen onder interventieniveau 8.

Het beleidskader Jeugdhulp van de gemeente Assen geeft weer hoe in de gemeente Assen de jeugdhulp en toegang tot jeugdhulp is vormgegeven. De gemeente Assen heeft voor de transformatie de volledige looptijd van het RTA uitgetrokken (2014-2016). Hieronder worden kort

² Gemeente Assen omvat meer dorpen, zie www.assen.nl

³ Cijfers Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

⁴ <http://www.stadindex.nl/assen>

⁵ <http://www.provincie.drenthe.nl/feitenencijfers/cijfers/economie/werkloosheid/>

⁶ Ieder kind groeit op in een positieve stimulerende omgeving; Burgers, gemeenten en zorgaanbieders bouwen met elkaar aan een participerende samenleving; Principe van "matched care": in maximaal 2 stappen is een vraag rond jeugdhulp op de juiste plek; Obstructies in hulpverlening worden weggenomen; Op alle niveaus van hulpverlening zijn kennis, kunde en attitude in samenhang aangeboden.

⁷ Positief opgroeien Drenthe is een overkoepelende ambitie en fundament van de Drentse jeugdhulp gebaseerd op de visie dat door het versterken en verbinden van leefmilieus de noodzaak voor inzet van hulpverlening in belangrijke mate voorkomen kan worden. Daarbij hebben alle Drentse gemeenten ook gezamenlijk afgesproken de methodiek Positief Opvoeden Drenthe te hanteren in de eerste vier interventieniveaus (vrij-toegankelijke jeugdhulp). Het gaat hierbij om vijf basisprincipes: Zorg voor een kindvriendelijke omgeving. Geef positieve aandacht. Zorg voor duidelijke regels. Denk ook aan jezelf als ouder. Wees realistisch.

enkele uitgangspunten weergegeven. Gaandeweg het onderzoek is het beleid aangepast. De onderstaande beschrijving is een weergave van het beleid op het moment van het onderzoek.

Jeugdigen en gezinnen dienen binnen twee stappen op de juiste plek te zijn. Zij kunnen zichzelf rechtstreeks melden bij een toegangsvoorziening als het buurtteam of het CJG, of worden doorgestuurd door een voorliggende voorziening (zoals scholen, peuterspeelzalen, etc.). Als burgers het op eigen kracht niet redden dan wordt hulp zo dicht mogelijk bij de burger georganiseerd. In de toegang heeft ieder gezin één aanspreekpunt. Verder wordt in Assen de nadruk gelegd op integraal werken volgens het principe van één-gezin-één-plan, met aandacht voor de verbinding van zorg voor jeugd en zorg voor volwassenen. Het beleid stelt ook dat professionals en vrijwilligers getraind dienen te zijn in het herkennen van signalen van onveiligheid.

Toegang en toeleiding jeugdhulp

Buurtteams

Assen heeft vier buurtteams die wijkgericht werken. De nieuwe welzijnsorganisatie Vaart Welzijn heeft de opdracht van de gemeente om regie te voeren op de buurtteams en de expertise van de buurtteams te bevorderen. In de buurtteams zijn naast maatschappelijk werkers, sportbuurtwerkers, schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerkers ook verschillende organisaties vertegenwoordigd, waaronder MEE en Interzorg (wijkverpleegkundigen). Inwoners (0-100) kunnen hier laagdrempelig met vragen terecht. De buurtteams hebben korte lijnen met professionals in scholen, de jeugdgezondheidszorg etc. en verwijzen door als er sprake is van complexe problemen.

Het Centrum voor jeugd en gezin (CJG)

Voor de toegang tot (gespecialiseerde) jeugdhulp heeft de gemeente Assen bewust gekozen voor een aparte toegang voor de jeugd (-9 maanden tot 23 jaar en hun ouders), die aansluit bij het dagelijks leven van jeugdigen en hun ouders, het zogeheten vindplaatsgericht werken. Het CJG in Assen is een samenwerking tussen verschillende organisaties zoals Jeugdbescherming Noord, MEE, GGD en VaartWelzijn. Het CJG is verantwoordelijk voor advies, informatie, preventie en vrij toegankelijke lichte vormen van hulpverlening. Andere professionals kunnen bij het CJG terecht voor advies. Het CJG biedt ook toegang tot intensievere en/of zwaardere vormen van ondersteuning via de speciaal daarvoor ingerichte zorgcentrale van het CJG. Het CJG wordt hierdoor ook wel het schakelpunt genoemd. Het inzetten van gespecialiseerde hulp gaat via het multidisciplinair overleg (MDO) voorgezeten door de coördinator van het CJG. Indien nodig vindt afstemming en samenwerking plaats met het buurtteam en Inwonersplein⁸ om een integrale aanpak te waarborgen. Complexe problematiek rondom veiligheid wordt in het CJG aanmeldoverleg besproken. Hierbij is sprake van een nauwe samenwerking met Veilig Thuis Drenthe die aan het aanmeldteam deelneemt. Het CJG beschikt over een gespecialiseerde casemanager die zich bezighoudt met veiligheidszaken en dwang en drang-trajecten.

⁸ Samenwerking tussen de gemeente, de intergemeentelijke sociale dienst, de kredietbank op het gebied van wmo, inkomen en schulden.

Risico's in veilig opgroeien

Wanneer kinderen en hun ouders vragen hebben of zich zorgen maken, kunnen zij deze in eerste instantie kwijt bij bijvoorbeeld scholen, kinderopvang, huisarts, buurtteams en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Maar ook vrijwilligersorganisaties en kerkelijke gemeenschappen spelen een rol in de gemeente Assen.

Op het moment dat er sprake is van signalen van onveiligheid, kunnen burgers en professionals zich richten tot de buurtteams en het CJG. Ook Veilig Thuis Drenthe is een belangrijke partij die kan adviseren, signalen kan duiden en kan besluiten dat hulp noodzakelijk is. Veilig Thuis is een regionaal georganiseerd meldpunt en kan na een melding van een professional of een burger besluiten om zelf onderzoek te gaan doen of de melding door te zetten naar de lokale toegang. In de gemeente Assen is de afspraak dat Veilig Thuis, via het aanmeldteam van het CJG, casuïstiek kan afschalen. Wanneer sprake is van drang en dwang trajecten werken het CJG, de gespecialiseerde casemanager van het CJG en Veilig Thuis nauw samen.

Wijzigingen beleid tijdens de RTA looptijd

De gemeente Assen heeft het jeugdbeleid inmiddels geëvalueerd en bijgesteld. Een aantal wijzigingen werd tijdens de looptijd van het onderzoek doorgevoerd. Een aantal belangrijke wijzigingen wordt hieronder weergegeven.

De portefeuille jeugdhulp was belegd bij meerdere beleidsmedewerkers. Hierdoor werd het proces versnipperd en was het voor uitvoerende professionals niet altijd duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk was. De gemeente Assen heeft besloten één persoon verantwoordelijk te maken voor de gehele portefeuille jeugdhulp.

De aansturing op de buurtteams is herzien. Vaart Welzijn gaat de teams aansturen door middel van teammanagers die aan elk team worden toegevoegd. Indien nodig kunnen de teams een beroep doen op de gespecialiseerde casemanager van het CJG.

Tot slot heeft de gemeente zich een wijziging voorgenomen voor de toegangsfunctie van het Inwonersplein en de toegang via de zorgcentrale van het CJG. De bedoeling is dat binnenkomende hulpvragen voor het Inwonersplein en het CJG in het vervolg worden afgehandeld door medewerkers van een centraal Klantcontactcentrum (KKC) van de gemeente.

3. Signaleren van onveiligheid

Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop signalen van onveiligheid in beeld komen. Daarnaast wordt aangegeven hoe de signalerende partijen met deze signalen omgaan om tot een besluit te komen of zij zelf hulp organiseren dan wel het signaal doorgeven aan een instantie die het signaal kan duiden. Het hoofdstuk eindigt met een conclusie waarin de inspecties aangeven waar nog mogelijkheden liggen voor verbetering van het signaleren van onveiligheid in het sociaal domein in gemeente Assen.

3.1 Verwachtingen van de inspecties

De inspecties verwachten dat jeugdigen en gezinnen die zorg en/of ondersteuning nodig hebben in beeld zijn. Dit vereist dat professionals die bij jeugdigen en gezinnen betrokken zijn, kennis en kunde hebben om signalen of risico's die een veilige en gezonde ontwikkeling in de weg staan te herkennen en hierop passend handelen. Professionals dienen de Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld toe te passen en moeten in staat zijn om laagdrempelig advies en consultatie in te winnen bij een deskundige collega of een externe instantie met veel expertise op het terrein van kindermishandeling. Ook bij hulp en ondersteuning aan ouders, is het van belang dat professionals oog hebben voor veiligheid van de kinderen van deze ouders.

Van professionals die mede als taak hebben om de veiligheid van de kinderen in een gezin te monitoren, zoals de jeugdgezondheidszorg, verwachten de inspecties dat ze risico's en signalen met betrekking tot de veiligheid van jeugdigen en gezinnen systematisch inschatten en vervolgens op basis van deze inschatting zo nodig actie ondernemen. Als meerdere partijen bij een gezin betrokken zijn, is het belangrijk dat zij met elkaar samenwerken en hun activiteiten op elkaar afstemmen. Informatie vergaren en delen is een voorwaarde voor goede samenwerking. Het dient voor alle partijen helder te zijn hoe⁹ en met wie signalen moeten worden gedeeld als de veiligheid van jeugdigen in het geding is.

De inspecties verwachten dat de verwijsindex risicojongeren (VIR) gebruikt wordt. De VIR is een instrument om informatie te delen over welke organisaties betrokken zijn bij een jeugdige/gezin is.¹⁰

3.2 Bevindingen

Signaleren en handelen in acuut onveilige situaties

In acuut onveilige situaties zien de inspecties dat uitvoerende medewerkers van voorliggende voorzieningen (zoals scholen, kinderdagverblijven, en JGZ) het CJG of Veilig Thuis elkaar weten te vinden. Dit vinden de inspecties een positief punt. Bij acuut onveilige situaties wordt dan

⁹ Delen van signalen vereist de toestemming van de jeugdige/het gezin tenzij het om een veiligheidsrisico gaat.

¹⁰ De VIR is een digitaal systeem waarin de betrokkenheid van een instantie bij een risicojongere geregistreerd kan worden. Het doel hiervan is om de betrokken professionals met elkaar in contact te brengen, zodat zij gezamenlijk kunnen werken aan de beste oplossing voor de cliënt.

gezamenlijk de situatie beoordeeld en een vervolgactie bepaald. Ook zien we dat op- en afschaling dan plaatsvindt met een warme overdracht tussen de uitvoerende medewerkers.

Vroegsignalering

De inspecties zien dat (mogelijke) signalen van onveiligheid op het moment van het onderzoek nog onvoldoende worden opgepakt. Het blijkt dat in onveilige situaties te lang wordt gewacht met het delen van zorgen en signalen. Hierdoor is de situatie veelal al geëscaleerd als dergelijke signalen het CJG of Veilig Thuis bereiken; dan is er vaak al sprake van een acuut onveilige situatie, in sommige gevallen zodanig dat de Raad voor de Kinderbescherming betrokken moet worden. Voor deze gezinnen betekent dit dat kinderen (te) lang in een mogelijk onveilige situatie verkeren. De inspecties vinden dit zorgelijk. Binnen de gemeente Assen gaven professionals van ondermeer de GGD, het CJG en Veilig Thuis aan zich hier zorgen over te maken.

Uit het onderzoek komt naar voren dat scholen en buurtteams lang wachten voordat zij signalen met andere partijen delen of neerleggen bij het CJG of Veilig Thuis. De uitvoerende professionals in de buurtteams hebben (nog) niet voldoende expertise om onveilige situaties te herkennen en/of hierover het gesprek aan te gaan met ouders. Bij scholen zien de inspecties dat er sprake is van een eigen zorgcultuur om signalen op te pakken. Dat is op zichzelf een goed punt, maar het is daarnaast van belang om tijdig expertise te betrekken. Scholen wachten lang met opschalen als de eigen zorgstructuur niet toereikend blijkt. Een mogelijke verklaring is dat scholen vaak geen inzicht hebben in de gehele thuissituatie van het kind, waardoor signalen soms lastig te duiden zijn. Ook vinden scholen het lastig om het gesprek met ouders hierover aan te gaan. Het gebruik van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling speelt hierin een belangrijke rol. De inspecties zagen dat de meldcode nog niet door alle betrokken organisaties wordt gehanteerd; bij voorliggende voorzieningen maakt de meldcode niet standaard onderdeel uit van de werkwijze, ook het buurtteam werkt niet met de meldcode.

Signalerende professionals geven aan dat vooral signalen die jeugdigen direct uiten of die fysiek zichtbaar zijn, zoals blauwe plekken, aanleiding geven tot actie. Minder concrete signalen van onveiligheid bij jeugdigen zoals ouders in een vechtscheiding of problemen bij broertjes of zusjes kunnen ook aanwijzingen vormen voor een onveilige situatie. Uit de interviews blijkt dat ook (verborgen) armoede een rol speelt. Signaleerders geven echter aan dat dit soort casuïstiek lastig te beoordelen is omdat de feiten niet altijd duidelijk zijn. Pas op het moment dat zichtbaar is dat de jeugdige gevolgen ondervindt van de problemen, geven de professionals aan dat ze actie gaan ondernemen. Als kindsignalen ontbreken, wordt de situatie van de jeugdige als veiliger beschouwd en ondernemen professionals minder snel actie.

Daarnaast blijkt dat het delen van informatie tussen instellingen voor verbetering vatbaar is. Met name bij hulpverlening aan volwassenen, zoals bijvoorbeeld bij de GGZ, is meer aandacht nodig voor informatiedeling wanneer situaties risicovol zijn voor kinderen van cliënten.

Om te voorkomen dat kinderen (te) lang in een onveilige situatie verkeren is het noodzakelijk dat professionals de stappen van de meldcode doorlopen. In de volwassenhulpverlening is het van belang dat professionals de Kindcheck uitvoeren.

Gebruik van de Drentse Verwijs Index

In de regio wordt gewerkt met de Drentse Verwijs Index (DVI). De inspecties constateren dat de DVI niet door alle partijen in de regio wordt gebruikt; o.a. de jeugdgezondheidszorg (GGD) en scholen registreren niet in de DVI. Voor een goede werking van de DVI is het van belang dat betrokken partijen de DVI conform de regionale en gemeentelijke afspraken gebruiken.

3.3 Conclusie

In acuut onveilige situaties weten professionals elkaar te vinden. Echter, signalen van een mogelijk onveilige situatie blijven lang hangen in het voorliggend veld, waaronder bij scholen en buurtteams. Over het algemeen letten signalerende partijen op concreet waarneembare kindsignalen en missen daardoor mogelijk signalen over problematiek die bij ouders speelt maar wel gevolgen heeft voor de veiligheid van kinderen. Dit leidt tot het risico dat een onveilige situatie van jeugdigen niet wordt opgemerkt of pas wordt opgemerkt als er kindsignalen zichtbaar worden en de situatie mogelijk escaleert. Tot slot wordt in de gemeente Assen nog niet consequent gewerkt met de Drentse Verwijs Index, waardoor partijen niet tijdig van elkaar weten wie bij een risicojeugdige of gezin betrokken is.

4. Toeleiden naar passende hulp bij onveiligheid

In dit hoofdstuk worden de bevindingen van de inspecties weergegeven over de wijze waarop de duidende partijen omgaan met de signalen die aan hen zijn doorgegeven. Het hoofdstuk eindigt met een conclusie waarin de inspecties aangeven waar nog mogelijkheden liggen voor verdere ontwikkeling van het toeleiden naar passende hulp in Nieuwegein.

4.1 Verwachtingen van de inspecties

De inspecties verwachten dat de duidende instanties zoals de huisarts, jeugdarts en het CJG, de draagkracht en risico's in het gehele gezin breed en integraal in kaart brengen en oog hebben voor eventuele signalen van zorgmijding.

De inspecties verwachten dat zorg en ondersteuning aan gezinnen passend is en in samenhang geboden wordt. Om maatwerk te kunnen leveren is het belangrijk dat er integraal naar de zorg en ondersteuningsbehoefte wordt gekeken en dat wordt gekeken welk aanbod daarbij past. Hiervoor is kennis van de problematiek en het beschikbare aanbod onontbeerlijk.

Als meerdere partijen bij een gezin betrokken zijn, is het belangrijk dat zij met elkaar samenwerken en hun activiteiten op elkaar afstemmen. Een belangrijk aspect van het delen van signalen is dat diegene die de (risico's) op een onveilige situatie heeft gesignaleerd een terugkoppeling krijgt van verder acties die worden ondernomen om de veiligheid van de jeugdige te borgen.

Wanneer de veiligheid dit vereist verwachten de inspecties dat er warme overdracht plaatsvindt. Een warme overdracht (volledig en tijdig) heeft als doel dat professionals zorgen over (risico's op) onveiligheid van jeugdigen delen en afspraken te maken over verantwoordelijkheden.

De inspecties verwachten dat professionals een inschatting maken of het gezin zelf in staat is om de regie te voeren over de (toeleiding naar) zorg en ondersteuning. Indien dit niet het geval is dient één regisseur te worden aangesteld die zorgt voor samenhangende zorg en ondersteuning en oog heeft voor de veiligheid van de jeugdigen in het gezin. De regisseur dient te beschikken over de bevoegdheden die horen bij die rol, zoals doorzettingmacht en de mogelijkheid om op te schalen en alle partijen dienen daarvan op de hoogte te zijn.

Mochten stagnaties optreden (bijvoorbeeld wanneer de juiste hulp niet beschikbaar is of er wachtlijsten zijn), dan verwachten de inspecties dat naar alternatieve oplossingen wordt gezocht om de situatie van de jeugdige in het gezin veilig te maken.

4.2 Bevindingen

Integraal duiden van signalen

Complexe problematiek rondom veiligheid wordt in het CJG aanmeldoverleg besproken. Veilig Thuis Drenthe maakt deel uit van het aanmeldoverleg zodat in gezamenlijkheid signalen van onveiligheid

beoordeeld worden. De inbreng van Veilig Thuis wordt als positief ervaren. Ook Veilig Thuis vindt het goed werkbaar dat er een aanspreekpunt is binnen de gemeente Assen waarnaar ze gezinnen kan overdragen. De inspecties vinden het gezamenlijke aanmeldoverleg een positief punt.

Het CJG is een netwerkorganisatie met medewerkers van verschillende organisaties (zie hoofdstuk 2). Medewerkers hanteren bij hun werkzaamheden voor het CJG de werkwijze van hun moederorganisatie omdat een vastgestelde werkwijze voor het CJG ontbreekt. Daardoor is het sterk afhankelijk van de gehanteerde werkwijze of signalen van onveiligheid al dan niet systematisch worden ingeschat op risico's. Ook de dossiervoering vindt plaats in verschillende systemen. Hierdoor is niet geborgd dat signalen die bij het CJG binnenkomen systematisch worden ingeschat op risico's en passende hulp tot stand komt. De gemeente heeft dit knelpunt ook geconstateerd. Door het CJG is dit inzichtelijk gemaakt en worden hier verbetermaatregelen op ingezet. De inspecties vinden het positief dat dit knelpunt reeds door het CJG is opgepakt.

Bij Veilig Thuis Drenthe en bij de GGD¹¹ worden wel risico's in kaart gebracht, maar ten tijde van het onderzoek¹² niet aan de hand van een gestandaardiseerd risicotaxatie instrument. De GGD heeft een instrument voor de inschatting van de draagkracht en draaglast van een gezin.

Professionaliteit

De problematiek waarmee de buurtteams te maken krijgen, is zwaarder dan bij de start van de buurtteams was verwacht. De buurtteams krijgen te maken met casuïstiek rondom veiligheid van jeugdigen en met multiprobleem gezinnen. De buurtteams zijn ingericht op werkzaamheden van preventieve aard en gericht op groepsgerichte activiteiten. In de buurtteams werken daarom vooral generalisten, toegerust voor het bieden van (preventieve)hulp van 0-100. De praktijk is dat de buurtteams momenteel het grootste deel van hun beschikbare tijd besteden aan individueel gerichte hulptrajecten. Hierbij rijst de vraag of de professionals in de buurtteams voldoende zijn toegerust om de aard en de ernst van de problematiek in te schatten, zodat hulp die past bij de problematiek van kinderen en gezinnen (tijdig) ingezet kan worden.

Om te zorgen dat de buurtteams over de juiste expertise beschikken kunnen de buurtteams een beroep doen op de gespecialiseerde casemanager van het CJG. Mogelijk voorziet de casemanager in een eerste behoefte aan expertise op het gebied van jeugd en veiligheid. Omdat het van belang is dat er binnen de buurtteams voldoende kennis is over jeugd en veiligheid blijft dit wel een punt van aandacht.

Zoals in hoofdstuk 2 genoemd, is er een (voorgenomen) ontwikkeling gaande waarin de zorgcentrale van het CJG overgaat naar een centraal Klantcontactcentrum (KKC) van de gemeente. Het is van belang dat de medewerkers van het KKC voldoende zijn toegerust om de aard en ernst van de problematiek van de cliënten die zich aanmelden in te schatten.

¹¹ Veilig Thuis Drenthe valt organisatorisch onder GGD Drenthe. Daar waar in de tekst GGD is geschreven, worden jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen bedoeld.

¹² In mei 2016 hebben de Inspectie Jeugdzorg en Gezondheidszorg tijdens de hertoets stap 1 geconstateerd dat Veilig Thuis Drenthe inmiddels de veiligheid in gezinnen inschat aan de hand van het landelijk triage instrument.

Aansluiting dwang en drang

Wanneer sprake is van drang en dwang trajecten werken het CJG, de gespecialiseerde casemanager van het CJG en Veilig Thuis nauw samen. Uit de interviews blijkt dat professionals ervaren dat de Raad voor de Kinderbescherming de laatste tijd minder snel een verzoek tot onderzoek accepteert. Volgens deze professionals heeft dit te maken met de organisatie en capaciteit bij de Raad. Hierdoor moeten professionals langer zelf in het vrijwillig kader proberen risicovolle situaties op te heffen. Hiermee bestaat het risico dat kinderen (te) lang in een onveilige situatie kunnen blijven.

Regie en passende hulp

De gemeente hecht veel belang aan het werken met één gezin - één plan – één regisseur. Bij veiligheidszaken is de gespecialiseerde casemanager betrokken en voert deze tevens de regie. Wanneer er sprake is van meerdere problemen in een gezin en als meerdere partijen betrokken zijn, zoals de buurteams, politie of volwassenhulpverlening, maar er (nog) geen sprake is van drang of dwang, is niet duidelijk wie de regie voert. Bij vrijwillige hulpverlening kan het voorkomen dat er geen regisseur is aangewezen. Ook uit de onderzochte dossiers blijkt dat niet duidelijk is wie de regie voert en wat de afspraken hierover zijn. Door het ontbreken van een regisseur of afspraken over regievoering, ontbreekt het totaalbeeld van de behoefte aan hulp en ondersteuning van jeugdigen en gezinnen waardoor het lang kan duren voordat een gezin de meest passende hulp krijgt. Dit is een risico voor de samenhang van zorg en ondersteuning.

De gemeente Assen geeft aan dit gesignaleerd te hebben en hiermee aan het werk te zijn. Er worden momenteel afspraken gemaakt over casusregie waarbij specifiek aandacht is voor de taken, verantwoordelijkheden en het proces van regievoering.

4.3 Conclusie

De inspecties waarderen het aanmeldoverleg als positief punt omdat in gezamenlijkheid signalen van onveiligheid geïdentificeerd worden en op- en afschaling plaatsvindt met een warme overdracht.

Verder blijkt dat de buurteams te maken krijgen met zwaardere problematiek dan verwacht omdat zij ook te maken krijgen met casuïstiek rondom veiligheid van jeugdigen en met multiprobleem gezinnen. De professionals uit de buurtteams zijn niet voldoende toegerust om de aard en ernst van de problematiek in te schatten en tijdig passende hulp in te zetten. Momenteel is dat opgelost doordat de buurtteams een beroep kunnen doen op de gespecialiseerde casemanager van het CJG. Tot slot is er in het veld onduidelijkheid over wie regie dient te voeren bij hulp en ondersteuning aan gezinnen waarbij meerdere hulpverlenende partijen betrokken zijn en nog geen sprake is van drang of dwang. Dat regievoering niet voldoende is geregeld, is een risico voor de samenhang van de hulp aan kinderen en gezinnen.

5. Veranderend zorglandschap

In dit hoofdstuk worden de bevindingen van de inspecties weergegeven over de wijze waarop de gemeente en netwerkpartners de gezamenlijke zorg en ondersteuning in de gemeente Assen organiseren. Het hoofdstuk eindigt met een conclusie waarin de inspecties aangeven waar nog mogelijkheden liggen voor verdere ontwikkeling in de gezamenlijke zorg een ondersteuning.

5.1 Verwachtingen van de inspecties

Bij het toezicht staan de resultaten voor kinderen en gezinnen centraal. De inspecties onderzoeken hierbij ook hoe de wijze waarop deze resultaten behaald worden, geborgd is, ook wanneer het zorglandschap in verandering is. De inspecties verwachten dat gemeenten en netwerkpartners zicht hebben op het proces van signaleren, duiden en toeleiden naar passende hulp en dit waar nodig bijstellen. Ook verwachten de inspecties dat de randvoorwaarden om het werk te kunnen uitvoeren voor alle (uitvoerende) medewerkers zijn geregeld, waarbij de structuur en zorgroutes voor uitvoerende medewerkers duidelijk en bekend dienen te zijn.

5.2 Veranderend zorglandschap in de gemeente Assen

Zoals beschreven in hoofdstuk 2, heeft de gemeente Assen ervoor gekozen de gehele looptijd van het RTA te benutten voor de transformatie (2014-2016). Dit betekent dat veranderingen elkaar volgens een gepland tijdsplan, als het ware dakpansgewijs opvolgen. Eerder vastgesteld en reeds ingevoerd beleid is inmiddels geëvalueerd en tussentijds is bijgesteld.

De inspecties vinden dat er veel tijd is uitgetrokken voor de ontwikkelingen. Tussentijdse wijzigingen zorgen voor verdere vertraging. Dit zorgt voor onduidelijkheid in het veld. Door de veranderingen die elkaar in relatief korte tijd opvolgen, bestaat er bij betrokken organisaties onduidelijkheid over de status en stand van zaken van verschillende (gewijzigde) beleidsplannen. Verder zagen de inspecties dat er bij professionals een grote bevoegenheid is en de bereidheid groot is om mee te werken aan de veranderingen in het zorglandschap.

Verskil tussen beleid en uitvoering

Er bestaat een verschil tussen het geformuleerde beleid en hoe daar in praktijk uitvoering aan wordt gegeven. Uitvoerende medewerkers blijken niet altijd op de hoogte te zijn van de recente ontwikkelingen en verantwoordelijkheden en taken van de verschillende netwerkpartners zijn niet duidelijk. Ook is niet duidelijk welke partijen er in het huidige zorglandschap binnen de gemeente Assen opereren. Hierdoor ontstaat het risico dat belangrijke expertise niet bekend is en niet tijdig wordt benut.

Zorgroutes (bijvoorbeeld welke partijen te benaderen bij signalen van onveiligheid, wat is de weg naar gespecialiseerde jeugdhulp) zijn bij veel partijen niet bekend. Er is grote behoefte aan inzicht hierin en duidelijke communicatie hierover.

Omdat de nieuwe structuur niet bekend of onduidelijk is, wordt in sommige situaties gewerkt volgens de oude structuren van voor de transitie. Als er een acute situatie dreigt, zoeken professionals contact met voor hen vertrouwde professionals; er wordt dan gezocht naar een 'bekende' route waarop medewerkers kunnen terugvallen. Wanneer medewerkers blijven terugvallen op de oude structuur is dit een risico voor de ontwikkeling van nieuwe netwerken.

De behoefte aan en noodzaak van duidelijkheid over het beleid, de ontwikkelingen en de nieuwe structuren, verantwoordelijkheden en taken is onderkend door de gemeente. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van (nieuw) beleid is het streven van gemeenten en netwerkpartners om professionals hierin mee te nemen en hierover tijdig te communiceren.

5.3 Conclusie

De gemeente Assen evalueert met de netwerkpartners het beleid en stelt dit indien nodig bij. Dit vraagt van de gemeente en netwerkpartners om betrokken partijen en uitvoerende medewerkers te informeren en te voorzien in de randvoorwaarden om het werk te kunnen uitvoeren. Dit is onderkend bij de gemeente en partijen die betrokken zijn bij het jeugdbeleid. De gemeente investeert in de communicatie en het meenemen van professionals in de ontwikkelingen staat hoog op de agenda.

6. Eindconclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt de eindconclusie en aanbevelingen weergegeven voor de gemeente Assen, de signalerende partijen en de duidende partijen, waardoor de kwaliteit van het jeugdhulpstelsel verder kan verbeteren.

6.1 Conclusie

De inspecties hebben gekeken in hoeverre partijen uit het sociaal domein jeugdigen met een risico op onveiligheid tijdig signaleren en hun signalen doorgeven aan partijen die deze kunnen duiden. Daarnaast hebben de inspecties gekeken in hoeverre partijen die de toegang tot jeugdhulp kunnen organiseren de signalen over onveilige situaties duiden en indien nodig toegang tot jeugdhulp realiseren.

Er is in Assen bij de gemeente en verschillende partijen in het sociaal domein aandacht voor het signaleren van onveiligheid en de inzet van passende hulp. De inspecties willen hierbij vooral de bevologenheid en bereidheid van professionals om te veranderen benadrukken als sterke punten. Daarnaast vinden de inspecties het een sterk punt dat Veilig Thuis Drenthe en het CJG samenwerken in het aanmeldteam van het CJG.

De inspecties hebben ook zorgpunten geconstateerd in het onderzoek:

Signaleren

- Signalerende partijen waaronder de buurtteams en scholen, letten voornamelijk op concreet waarneembare kindsignalen en missen daardoor mogelijk signalen over problematiek die bij ouders speelt maar wel gevolgen heeft voor de veiligheid van kinderen. Dit leidt tot het risico dat een onveilige situatie van jeugdigen niet wordt opgemerkt of pas wordt opgemerkt als er kindsignalen zichtbaar worden en de situatie mogelijk escaleert.
- Signalerende en duidende partijen die te maken krijgen met signalen van onveiligheid registreren niet systematisch in de DVI. Daardoor weten partijen niet (tijdig) van elkaar wie betrokken is.

Passende hulp

- De problematiek in gemeente Assen is relatief zwaar. Het is een punt van aandacht dat medewerkers in de toegangsfuncties zoals het buurtteam en het op te richten centraal Klantencontactcentrum (KKC), voldoende zijn toegerust om de aard en ernst van de problematiek juist in te schatten en daarop tijdig passende hulp in te zetten.
- Er zijn binnen de gemeente Assen geen afspraken over wie regie dient te voeren bij betrokkenheid van meerdere hulpinstanties bij een gezin zonder dat sprake is van drang of dwang, dit is een risico voor de samenhang van de hulp.

Veranderend zorglandschap

- Er is bij betrokken partijen veel onduidelijkheid over de nieuwe structuur, taken en verantwoordelijkheden in het veranderende zorglandschap.

- Het CJG kent (nog) geen uniforme werkwijze, professionals werken zoals zij gewend zijn bij de moederorganisatie waaruit zij afkomstig zijn. Of en wanneer risico's van onveiligheid worden ingeschat is afhankelijk van de medewerker. Dit is een risico voor het adequaat duiden van signalen en het tijdig inzetten van passende hulp.

6.2 Aanbevelingen

De gemeente Assen is volop bezig met het ontwikkelen en transformeren van het sociaal domein. Er zijn al verschillende stappen gezet om verbeteringen door te voeren. Verdere uitwerking van gemaakte afspraken is nog nodig. Gezien bovenstaande conclusie, doen de inspecties de volgende aanbevelingen:

Signaleren

- Zorg (als signalerende partijen) dat professionals over voldoende deskundigheid beschikken om onveilige situaties bij jeugdigen te herkennen en op te pakken, ook als er alleen nog sprake is van problemen bij de ouders. Dit kan door middel van bijvoorbeeld (bij)scholing. Ook het implementeren en hanteren van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is noodzakelijk, inclusief de Kindcheck in de volwassenhulpverlening.
- Stimuleer als signalerende partijen om laagdrempelig advies in te winnen, bijvoorbeeld bij Veilig Thuis, over het aangaan van het gesprek met ouders over signalen van onveiligheid.
- Bevorder als signalerende en duidende partijen dat betrokkenheid in een gezin of bij een jongere wordt gedeeld met andere betrokken organisaties. Een instrument hiervoor is de DVI. De gemeente Assen dient het gebruik van de DVI te stimuleren en hierover afspraken te maken met betreffende partijen. Voor alle betrokken partijen geldt: neem de belemmeringen voor het gebruik van dit instrument weg: angst om het gesprek met ouders aan te gaan, onduidelijkheden over privacy en beperkte kennis over de werkwijze.

Passende hulp

- Gemeente en netwerkpartners zorg ervoor dat de kennis en kunde van professionals in de toegangsfuncties aansluit op de zwaarte van de problematiek in Assen. Hiervoor is het van belang dat professionals in de toegang (waaronder de buurtteams, het CJG en het Klantencontactcentrum) voldoende deskundigheid hebben op het gebied van jeugd en veiligheid en een goede inschatting kunnen maken van de behoefte van kinderen en gezinnen. Ook is het van belang dat professionals ruimte hebben om met elkaar te evalueren en te reflecteren.
- De gemeente Assen heeft een eerste stap gezet in het maken van afspraken over regievoering. Het is van belang dit snel voort te zetten en te zorgen voor het invoeren van de gemaakte afspraken zodat voor alle partijen helder is wie wanneer de regie voert, vooral bij gezinnen waarbij meerdere hulpverlenende instanties betrokken zijn.

Veranderend zorglandschap

- Gemeente en netwerkpartners zorg ervoor dat alle uitvoerende medewerkers zijn geïnformeerd en worden meegenomen in de meest recente ontwikkelingen, zodat voor alle medewerkers taken, rollen en verantwoordelijkheden duidelijk zijn, iedereen elkaar weet te vinden en weet wat ze van elkaar kunnen verwachten.

6.3 Vervolg

De inspecties verwachten dat de bovengenoemde verbeterpunten worden opgepakt door de partijen werkzaam in het sociaal domein en dat de gemeente Assen hierin de nodige ondersteuning zal bieden.

De inspecties volgen de ontwikkelingen in Assen en verzoeken de gemeente om begin 2017 te presenteren op welke wijze met de aanbevelingen is omgegaan en inzicht te geven in de mate waarin de verbeterpunten zijn gerealiseerd.

Bijlage 1: Toezichtkader 'Stelseltoezicht Jeugd'

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>	Operationalisering Toegang 2015 <i>Wat verstaan we voor het signaleren van onveiligheid onder deze indicator. (alleen ingevuld als indicator uitleg vraagt)</i>
Jeugdigen in beeld	Als jeugdigen en gezinnen zorg en/of ondersteuning nodig hebben, wordt dit signaleerd.	<ul style="list-style-type: none"> - Er is zicht op de doelgroep. - De toegang tot zorg en ondersteuning is laagdrempelig. - Er wordt gekeken naar de draagkracht en risico's in het gehele gezin en het sociale netwerk. 	<p>Om preventie, vroegsignalering en effectieve zorg en ondersteuning mogelijk te maken is kennis nodig van de doelgroep in zijn algemeenheid en specifiek van de risico's en draagkracht van een gezin.</p> <p>Jeugdigen en gezinnen die zelf hulp zoeken moeten tijdig een professional vinden die met hen meedenkt.</p>	<p>De betrokken netwerkpartners beschikken over expertise van (on)veiligheid welke laagdrempelig kan worden ingezet. Expertise houdt in dat er kennis is van de kenmerken van jeugdigen en gezinnen die mogelijk onveilig zijn, van onveilige situaties voor jeugdigen en gezinnen en hoe er gehandeld moet worden in het geval van signalen van onveilige situaties (bijvoorbeeld door de implementatie van de meldcode, de inzet van aandachtsfunctionarissen veiligheid, richtlijnen en protocollen veiligheid zoals het politieprotocol, rol van gedragswetenschapper in teams, etc). Scholing richt zich op het borgen van veiligheid van jeugdigen en gezinnen.</p> <p>De betrokken netwerkpartners zorgen dat jeugdigen en gezinnen zelf gemakkelijk en laagdrempelig hulp kunnen krijgen als zij in onveilige situaties (dreigen te) verkeren.</p>
	Jeugdigen/gezinnen die zorg en ondersteuning nodig hebben, worden adequaat naar zorg en ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Het bepalen van de zorg en ondersteuningsbehoefte gebeurt in interactie met de jeugdige/het gezin. Waar nodig worden andere partijen betrokken. - De afweging voor en de prioritering van de inzet van zorg en 	Een adequate toeleiding is van belang voor het krijgen van passende zorg en ondersteuning. Als de toeleiding niet passend plaatsvindt, is dit een risico voor stagnatie en eventueel verergering van de problematiek. Om maatwerk te kunnen leveren is het belangrijk dat er integraal naar de zorg en ondersteuningsbehoefte wordt gekeken en dat er wordt gekeken welk aanbod daarbij past. Hiervoor is	De betrokken netwerkpartners weten waar ze terecht kunnen voor advies en consultatie. Ze zijn op de hoogte van elkaars aanbod, weten elkaar te vinden en kunnen laten zien dat zij elkaar opzoeken, met elkaar overleggen en tot afspraken komen om de veiligheid van jeugdigen/gezinnen te borgen. Alle betrokken partijen inclusief de jeugdige en het gezin worden hierbij betrokken.

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>	Operationalisering Toegang 2015 <i>Wat verstaan we voor het signaleren van onveiligheid onder deze indicator. (alleen ingevuld als indicator uitleg vraagt)</i>
	toegeleid.	<p>ondersteuning wordt gebaseerd op de problematiek van het gehele gezin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stagnaties in de toeleiding worden gesignaleerd en waar mogelijk verholpen of er wordt een passend alternatief ingezet. 	kennis van het beschikbare aanbod onontbeerlijk.	<p>Het is belangrijk dat er een goede aansluiting is tussen het signaleren van risico's op onveiligheid en de start van zorg en ondersteuning. De zorg en ondersteuning moet zo snel mogelijk leiden tot een veilige situatie voor de jeugdige en het gezin. De prioritering is daarop afgestemd. Met de inzet van zorg en ondersteuning wordt rekening gehouden met het gehele gezin.</p> <p>Mochten er stagnaties voorkomen (bijvoorbeeld ouders/jongere willen niet meewerken, de juiste hulp is niet beschikbaar, er zijn wachtlijsten) dan wordt naar alternatieve zorg en ondersteuning gezocht om de situatie van de jeugdige in het gezin veilig te maken. Indien nodig wordt gedwongen zorg en ondersteuning ingezet.</p>
	De veiligheid van jeugdigen/gezinnen in de signalering en toeleiding naar zorg en ondersteuning is geborgd.	<ul style="list-style-type: none"> - Risico's en signalen met betrekking tot de veiligheid van jeugdigen/gezinnen worden systematisch ingeschat. - In het belang van de veiligheid van de jeugdige/het gezin worden signalen gedeeld. - Signalen van zorgmijding komen zo snel mogelijk in beeld. - In het belang van de veiligheid van de jeugdige is duidelijk wie betrokken blijft bij de jeugdige/het gezin 	<p>Jeugdigen en gezinnen hebben er belang bij dat signalen in een zo vroeg mogelijk stadium worden gezien en waar nodig worden gedeeld. Delen van signalen vereist de toestemming van de jeugdige/het gezin tenzij het om een veiligheidsrisico gaat. De veronderstelling is dat als signalen integraal worden bekeken, de behoefte aan de zorg en ondersteuning beter kan worden ingeschat.</p> <p>Om de veiligheid van jeugdigen te borgen worden jeugdigen en gezinnen niet losgelaten tot de zorg en ondersteuning is gestart en wordt waar nodig een risicoanalyse uitgevoerd. Zorgmijders zijn hierbij een specifieke aandachtsgroep.</p>	<p>Er wordt een instrument gebruikt om risico's systematisch in te schatten (het instrument heeft een vast format en een vaste inhoud en wordt bij ieder kind op dezelfde manier gebruikt). Hiermee wordt de veiligheid van de leefsituatie ingeschat en beoordeeld.</p> <p>Het inzetten van deskundigheid omtrent (on)veiligheid is hierbij van belang (collegiale consultatie).</p> <p>De betrokken netwerkpartners zijn gericht op het</p>

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>	Operationalisering Toegang 2015 <i>Wat verstaan we voor het signaleren van onveiligheid onder deze indicator. (alleen ingevuld als indicator uitleg vraagt)</i>
		tijdens de toeleiding		<p>creëren van een veilige situatie voor de jeugdige (in het gezin) en het wegnemen van risico's.</p> <p>Signalen van (risico's op) onveiligheid worden altijd (met toestemming) gedeeld met relevante netwerkpartners en indien nodig gemeld (met of zonder toestemming) bij een partij die signalen kan duiden. Het is voor alle partijen helder hoe en met wie signalen moeten worden gedeeld. Een belangrijk aspect van het delen van signalen is dat diegene die de (risico's op een) onveilige situatie heeft gesignaleerd een terugkoppeling krijgt van de verdere acties die worden ondernomen om de veiligheid van de jeugdige/het gezin te borgen.</p> <p>De verwijsindex risicojongeren (VIR) is een instrument om te delen welke organisaties betrokken zijn. Dit instrument werkt alleen als hij door alle betrokkenen goed wordt ingevuld.</p> <p>Het is helder wie tijdens de toeleiding naar zorg en ondersteuning verantwoordelijk is om de veiligheid van de jeugdige/het gezin in de gaten te houden.</p>

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>	Operationalisering Toegang 2015 <i>Wat verstaan we voor het signaleren van onveiligheid onder deze indicator. (alleen ingevuld als indicator uitleg vraagt)</i>
Jeugdigen in zorg en ondersteuning	De veiligheid van jeugdigen/gezinnen die zorg en ondersteuning krijgen van netwerkpartners /partijen in het gehele sociaal domein is geborgd.	<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer de veiligheid dit vereist wordt informatie gedeeld. - Wanneer de veiligheid dit vereist vindt er een warme overdracht plaats. - Het is duidelijk wanneer de overstap van vrijwillige naar gedwongen zorg en ondersteuning moet worden overwogen en dit wordt tijdig ingezet. - Tijdens de zorg en ondersteuning aan ouders wordt de veiligheid van jeugdige(n) in het oog gehouden. - Indien jeugdigen onveilig zijn worden maatregelen genomen om de veiligheid te herstellen. 	<p>Gedurende de loop van de zorg en ondersteuning is het van belang dat de veiligheid van jeugdigen/gezinnen is geborgd. Hiertoe is het nodig dat informatie wordt gedeeld, zowel tijdens het verlenen van zorg en ondersteuning als bij overdracht van zorg en ondersteuning. Ook moet het voor de betrokkenen duidelijk zijn wanneer er opgeschaald moet worden naar dwang en drang.</p> <p>Specifieke aandacht wordt gevraagd voor de volwassenenzorg. Problemen van ouders kunnen risico's met zich meebrengen voor jeugdigen, het is daarom van belang dat zorg en ondersteuning aan ouders oog heeft voor de veiligheid van jeugdigen.</p>	<p>Een warme overdracht (volledig en tijdig) bij zorg aan jeugdigen of volwassenen met kinderen heeft als doel om zorgen over (risico's op) onveiligheid van jeugdigen te delen en om afspraken te maken over verantwoordelijkheden.</p> <p>Om veiligheid van jeugdigen en gezinnen te borgen is expertise van gedwongen zorg en ondersteuning beschikbaar en wordt deze tijdig ingezet. De betrokken netwerkpartners weten hoe er bij (risico's op een) onveilige situatie opgeschaald kan worden. Dit houdt in dat er duidelijke stappen zijn die genomen kunnen worden waardoor de veiligheid van kinderen geborgd is.</p> <p>Juist bij het onderwerp signaleren is het van belang dat bij hulp en ondersteuning aan ouders, door alle netwerkpartners in het sociaal domein, oog is voor veiligheid van kinderen. Met de kindcheck wordt bekeken of er kinderen in het gezin zijn en of deze kinderen veilig zijn. Voor het uitvoeren van de kindcheck hebben betrokken netwerkpartners instructies nodig. Als er op basis van de kindcheck blijkt dat er zorgen zijn over de veiligheid van kinderen worden de juiste stappen ondernomen (bijvoorbeeld gebruik van meldcode of andere toereikende methode).</p>

Bijlage 2: Overzicht van betrokken organisaties

- Aska
- CJG Assen
- De Gemeentelijke Kredietbank (GKB)
- Dr. Nassau College
- Gemeente Assen
- GGD Drenthe
- Huisartsenpraktijk Marsdijk-Wilgenbeemd
- Jeugdbescherming Noord
- MEE Drenthe
- Openbaar Basisonderwijs
- Politie
- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs 22-01 Primair Onderwijs
- Schuldhulpverlening gemeente Assen
- Vaartwelzijn
- Veilig Thuis
- Vereniging voor Gereformeerd Primair Onderwijs noordoost-Nederland (VGPONN)
- Woningbouwcorporatie ACTIUM

